

DIRECTOR
DR. ALEXANDRU RUSU

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
BLAJ—JUDEȚUL ALBA DE JOS

MANUSCRISELE NU SE
== INAPOIAZĂ ==

Unirea

ABONAMENTUL

Pe un an . . . 150 Lei
Pe 6 luni . . . 75 Lei
Pe 3 luni . . . 40 Lei
Pentru America 2 Dolari
Numărul 3 Lei

Pentru inserate se plătesc 5 lei de șir garmond
La publicările ulterioare se socotește taxa jumătate

Foaie bisericească-politică. — Apare în fiecare Sâmbătă.

Astra învie

— Impresii și reflexii după serbările dela Reghin —

de prof. Dr. Augustin Popa.

Aceia, nu prea mulți, cari au fost anul trecut la adunarea „Astrei” în Arad, au încercat o decepție dureroasă. „Bătrâna noastră Asociațiune” părea, de fapt, îmbătrânită de-a binelea, puterile ei de muncă sleite și, în plus, prinsă și ea — cum se întâmplă multor bătrâni — în mreaja politicianismului și confesionalismului distrămător. În sufletele multora s'a strecurat atunci teama, că se va năruși și acest altar al Ardealului, ultimul care ne-a înfrățit la jertfa culturii pe toți, în butul atâtor frământări desbinătoare. — Ar fi fost păcat, mare păcat. Că, Doamne, mare nevoie avem de lumină și mare nevoie de altare, lângă cari să ne adunăm cu toții, să vorbim ca frații, să ne însufletim pentru ideale comune! Frământările vieții ne-au împrăștiat și îndușmănit, în vremea din urmă, peste măsură.

Serbările dela Reghin, stăpânite de umbra mare a baronului Pop, ne-au înviorat nădejile. Numărul mare al celor veniți din toate unghiurile țării — în sensul strict al cuvântului —, discuțiunile vii, hotărârile luate, comitetul nou ales, toate îndreptătesc constatarea făcută dela masa presidială: *Astra învie!*

Nu a fost, la Reghin, o simplă „sărbătoare culturală”, cu saluturi și toaste infinite — au fost și de acestea, prea multe chiar —, cu aplauze universale, cu absolvări generale și complimentări împrumutate. La Reghin s'a discutat și — horrible dictu! — s'a deprins critică, s'au făcut constatări și s'au luat hotărâri.

S'a constatat, de pildă, că în vremea din urmă Astra nu a muncit destul în propriul ei ogor: la sate; că nu are decât un număr disparent de membri dintre aceia, pe cari ar trebui să-i aibă în masă sub steagurile ei: dintre țărani; că puțina hrană sufletească, pe care o împarte prin conferențele ținute de mântuială și prin bibliotecile sale prăfuite, nu corespunde vremilor și lipsurilor ș. a. Și s'a găsit, că vina o poartă nu numai împrejurările nouă și, neapărat, neprielnice, printre cari „Astra” trebuie să-și croiască cu greu drum nou. Conducătorii au cheltuit cam multă trudă și bani pentru serbările grandioase, menite să facă cunoscută Astra și peste vechile hotare, uitând în aceeași vreme să dea practice îndrumările cele mai norocoase, să țină contactul viu cu despărțimintele și să dea impulsurile necesare la o muncă sistematică. La rândul lor, despărțimintele harnice au continuat, pe vechiul drum, conferențele obișnuite, iar altele stau pe loc, așteptând un viitor mai bun.

O mică paranteză se impune la acest loc. „Astra” s'a întemeiat și desvoltat prin munca tuturor intelectualilor noștri, în prima linie

însă prin străduințele *preoțimii* din Ardeal. Adesea adunările ei păreau adevărate sinoade preoțești. Nici nu putea fi altfel între împrejurările din trecut. — Situația aceasta trebuie să rămână și pe viitor. Toți intelectualii au datoria de-a munci pentru neam, cași preoții, și Asociațiunea cere concursul tuturor; totuși stălpul și razimul ei principal rămâne în chip firesc preoțimea. Trecutul, misiunea și situația preotului de îndrumător imediat și educator statornic al satelor, îi asignează acest rol, de împlinirea căruia se leagă mari interese, și naționale, și religioase. Căci numai în felul acesta se asigură educația armonică și unitară a poporului, creștere legată prâns de tradițiile trecutului și în deplină concordanță cu puterile și aspirațiile neamului. Desigur, nenorocire — care poate să devină fatală — ruperea silnică a școlii de biserică; luminarea poporului făcută pe întrecute de diferiți oameni, sub diferite lozinci și steaguri, ar fi un dezastru. Iar din punct de vedere religios, nu este indiferent cine și ce fel de cultură răspândește în sufletele credincioșilor noștri. — De aceea preoțimea, care pe dreptul se mândrește cu munca ei culturală din trecut, trebuie să-și dea toată silința să nu scape din mâini rolul și locul de până acum. Constatarea, că în despărțiminte s'a muncit puțin, trebuie să ne dea de gândit!

Hotărârile luate la Reghin, în schimb, sunt potrivite să înlăture neajunsurile din trecut. S'a spus lămurit și apăsător, că de-acum toată grija Astrei se va îndrepta spre sate și fabrici, unde va căuta să ducă lumină multă, intensă. În vederea acestui lucru s'au reorganizat secțiunile, cari nu vreau să fie o imitație a Academiei — a fost nevoie să se spună aceasta —, ci un organ de popularizare a științei, mijloc pentru o mai sistematică răspândire a luminii în straturile largi ale țărânimii. Ele se vor îngriji de publicații potrivite zilelor noastre, cari publicații apoi se vor da gratuit membrilor; vor da conferențe model și vor face să se țină aceste conferențe mai cu metod și cu sistem, ca să și folosească de fapt; vor căuta să se păstreze și salveze comorile de artă și poezie din popor și vor căuta să le facă cunoscute și streinilor. Fiecare membru din comitetul central va lua asupra sa grija câtorva despărțiminte, pe care le va cerceta în persoană dând îndrumări și, mai ales, impulsuri la muncă. — Dar nu se poate spune într'un articol scurt tot ce s'a hotărât la Reghin. Este un întreg program de muncă, merit să dea Astrei viață nouă.

Executarea acestui program o garantează noul comitet. Mărit și întregit cu elemente tinere, a fost ales sub lozincă: *Comitet activ!* Alcătuit pe temelia parității confesionale, din

oamenii cei mai destoinici și mai harnici ai diferitelor regiuni, fără deosebire de credințe politice, comitetul este expresia vie a solidarității noastre culturale și o garanță a armoniei ce trebuie să însuflească activitatea Astrei.

Singur realegerea de președinte a dlui Goldiș a trezit unele nedumeriri. Bilanțul Astrei pe cei doi ani din urmă nu este tocmai favorabil. S'au recunoscut însă greutățile, cari au trebuit învinse, scurtimea timpului și, mai ales, bunele începuturi și planuri pentru viitor, cari îl reclamă la cârmă. Avem toată nădejdea că, ajutat de noul comitet, va ști povățui Astra pe drumul unei munci potrivite cu nevoile vremurilor și va face din ea ceea ce i-s'a cerut înainte și a făgăduit solemn după alegere: *Un sanctuar în care nu sunt deosebiri religioase și care nu va fi tulburat de valurile vieții politice.*

Subliniem aceste făgăduinți, așa cum le-a subliniat cu aplauze adunarea din Reghin, și le vom ține minte!

Mica Antantă a presei. Consfătuiri de 3 zile (15—17 August), ținute la Sinaia sub prezidiul dlui G. B. Duca, ministrul nostru de externe, au creat un fel de uniune a presei din Cehoslovacia, Iugoslavia și România, menită a apropia și mai mult popoarele acestor țări, ale căror interese comune le-au adunat de câțiva ani în așa-numita „Mica Antantă”. O moțiune propusă de delegația română exprimă dorința să se caute modalitatea ca acestei uniuni să i-se alătore și presa poloneză și fiindcă moțiunea a fost primită cu unanimitate se poate spune că ideea pare a fi realizabilă.

Rezultatul conferinței dela Sinaia este un *statut*, în care constatându-se că între delegațiile presei celor trei țări domnește un „acord perfect și complect asupra tuturor chestiunilor aflate la ordinea zilei”, se pune temeiul unei colaborări permanente la opera pacifică a Micei Antante prin următoarele dispoziții vrednice de a fi reținute:

1. P. E. P. (Petite Entente de la Presse) este o confederație a ziariștilor și organizațiilor de presă ale Regatului Sârbilor, Croaților și Slovenilor, ale Cehoslovaciei și ale României, având de scop:

a) De a obține o colaborare din ce în ce mai strânsă între diferitele ramuri ale activității publice a celor trei țări participante și
b) De a contribui printr'o acțiune unitară și prin toate mijloacele tehnice și intelectuale la succesul final al eforturilor pacifice și progresiste ale Micei Antante.

2. Printre *mijloacele* menite a servi la realizarea acestui scop „P. E. P.” are în vedere mai ales:

a) Crearea și perfecționarea comunicațiilor postale, telegrafice, telefonice, prin fir și fără fir, ca și pe calea aeriană, etc.

b) Schimbul de informațiuni rapide și

complete în toate domeniile cu ajutorul corespondenților speciali și al agenților, etc.

3. *Mica Antantă a presei e constituită precum urmează:*

a) Dintr'un biou central cărula i-se vor adresa toate chestiunile care privesc în general pe „P. E. P.”

b) Dintr'un comitet local al „P. E. P.” în fiecă țară participantă, care se va ocupa de chestiunile locale. Acest comitet va fi compus din patru delegați ai presei și un reprezentant al serviciului de presă al M. A. E. (ministerul afacerilor externe) al țării respective, precum și dintr'un delegat al presei fiecăreia din celelalte două națiuni aliante. Acești delegați pot fi atașați de presă sau substituții lor.

Prezidenția fiecărui comitet trebuie să revie unui ziarist profesionist.

4. Cu prilejul întrunirilor Micei Antante se vor întruni toate cele trei comitete locale sau cel puțin președinții acestor comitete însoțiți de un membru ziarist și de delegatul bioului de presă al M. A. E.

Fiecare țară reprezentată va dispune la această adunare de un vot. Hotărârile nu vor putea fi luate decât cu unanimitate.

Aceste adunări vor fi prezidate de către președintele comitetului local al țării unde va avea loc conferința. Bioul aceluiaș comitet va funcționa ca biou central al „P. E. P.” până la adunarea următoare.

O anexă a acestui statut dispune, în sfârșit, că atribuțiile bioului central, cu începere de la constituirea „P. E. P.” până la adunarea următoare, vor fi îndeplinite de comitetul român.

Până la constituirea definitivă a comitetelor locale, atribuțiile lor vor fi îndeplinite în fiecare capitală de către delegația prezentă la conferința din Sinaia.

Această atribuție nu va putea în tot cazul să treacă peste data primei adunări a Micei Antante.

Iarăși „protecțiunea cea deopotrivă”. Dela cereul de recrutare din Făgăraș s'a trimis de curând cutărui oficiu parohial român unit — care intervenise pentruca prevederile legii de recrutare să fie aplicate și față de un cantor al bisericii noastre, asigurându-i-se reducerea

terminului de serviciu — următorul răspuns, semnat de loc. col. S. Mărculescu:

Am onoare a Vă comunica, că tinerii de religiunea greco-catolică nu au dreptul a beneficia de prevederile art. 53 L. R. conform ordinului general Nr. 114/924 capitolul X. — Deci tindrul în cauză nu poate beneficia de reducerea terminului”.

Noi nu cunoaștem ordinul general Nr. 114/924, dar știm că legea recrutării nu poate avea un fel de dispoziții pentru ortodocși și altele pentru cei greco-catolici. Dacă se admite deci o reducere a serviciului militar pentru cantori, este o absurditate, ca acest beneficiu să se dea numai fiilor bisericii ortodoxe, nu și celor aparțin altor religii, și în special celor se țin de biserica română unită.

Dacă ordinul general citat ar avea deci într'adevăr ceva dispoziții, cari să împietzeze asupra acestei măsuri, care nu poate fi interpretată decât la fel pentru toate confesiunile, cerem cu toată puterea ca el să fie desființat fără amânare, fiindcă nu putem tolera, ca armata și regulamentele ei să intre și ele în șirul uneltelor de proselitism ieftin și meschin ale ortodoxismului.

Cronică bisericească.

Un nou sfat al profesorilor noștri de teologie. Dupăcum anunțasem și cu alt prilej, profesorii academiilor noastre de teologie s'au întrunit de nou în 11 August c. la Stâna de vale, ocupându-se de astădată în deosebi de chestia arzătoare a manualelor de teologie, fără de cari instrucția teologică nu poate atinge, evident, rezultatele pe cari le așteaptă biserica.

Lipsind și de astădată mai mulți dintre cei ce ar fi să-și dea partea lor de muncă la această frumoasă inițiativă, ultimele precizări se vor face într'o nouă conferință din luna Octombrie, când lumea se va putea aduna cu mai multă ușurință.

Nou sinod diecezan. Ultimul număr al revistei „Vestitorul”, organul oficial al eparhiei noastre orădane, publică următoarea hotărâre a Ordinariatului episcopesc de acolo:

„Având în vedere necesitățile acestei dieceze, precum și interesele bisericești, cari reclamă pe deoparte modificarea statutelor diecezane, a administrării bunurilor bisericești și a fundațiilor diecezane, ameliorarea pensilor preoților deficienți, a văduvelor și orfanilor de prești, iar de altă parte o pastorație mai intensivă și mai practică întru ridicare nivelului religios, moral și cultural al credincioșilor, și aflat de bine, ca încă în cursul acestui an, pe un termen care se va stabili ulterior, să convocăm un Sinod diecezan, în care cu ajutorul bunului Dumnezeu să putem deslega chestiunile mai sus atinse spre mai marea mărire alui Dumnezeu și spre binele bisericii și a diecezei noastre”.

Urmează apoi dispoziții concrete referitoare la Sinodul menit a aduce hotărâri în chestii atât de importante ca cele schițate mai sus. — După cât știm, măsuri similare vor lua în curând și din partea celorlalte Ordinariate.

Cum câștigă ortodoxia în Bănat. „Sionul Românesc” dela 1 Septembrie c. publică următoarea informație:

„Duminecă, 30 August, cu 16 trăsură, aproape 200 persoane au mers dela Tievani mare la păr. Bernaz din Secaș, să-și anunțe două oră trecerea după toată forma, dela ortodocși la unire. Sunt... oameni veniți din alte comune, ortodoxe, și așezați în Tievani cari acum, cu încercările de înființare a unei parohii neunite în comună, au grăbit să se lăpede de neunire”.

Iată deci o nouă dovadă, că lucrurile nu sunt chiar pretutindeni în favorul „religiei dominante”, și, de altă parte, că ceace vine la noi vine pe calea cea dreaptă a legilor în vigoare, iar nu așa cum se obișnuște dincolo.

In chestia lui Ioan Huss. Faimoasa chestie a lui Ioan Huss, de pe urma căreia s'a ajuns la ruperea legăturilor diplomatice dintre Scaunul al Romei și Cehoslovacia, continuă să preocupe în mare măsură opinia publică din această țară. Corul episcopesc cehoslovac publicat, la începutul lui August, o inimă pastorală colectivă, în care se lămuresc pe înțelesul tuturor, motivele pentru cari sfântul

□ □ Foia „Unirii” □ □

Două capitale de județ.

Alba-Iulia și Blajul — față de Aiud și Diciosânmartin.*)

Iată numele alor patru locuri însemnate în România întregită. Două sunt orașe cu magistrat: *Alba-Iulia* și *Aiudul*, iar celelalte două sunt niște târgușoare, cu primari: *Blajul* și *Diciosânmartinul*.

Asupra acestor orașe — ca să le numim așa pe toate — ne disputăm noi Românii, aproape dela împlinirea visului nostru secular, că oare *Alba-Iulia* și *Blajul* să fie capitale de județe, sau să rămână și pe mai departe *Aiudul* și *Diciosânmartinul*, cum a fost sub stăpânirea maghiară de tristă aducere aminte?

Foia săptămânală „*Târnavă*” din Dicio-

*) Ividu-se în mai multe părți părerea lipsită de orice temei, că între Blăjenii de seamă s'ar găsi adevărul ai părerii, că Blajul nostru să continue a rămânea ce este și să respingă ideea de-a avansa la rangul de capitală de județ, ba afirmându-se mai nou (Cfr. „Liberitatea” dela Orăștie ditto 27 August), că și „gazeta mitropoliei din Blaj” ar fi scris în acest sens, facem loc cu plăcere acestui articol, declarând și cu acest prilej că suntem cu trup și suflet pentruca Blajul să i-se dea cinstea deplin meritată de-a fi sediul noului județ cu acelaș nume. N. R.

sânmartin, ne spune că în 16 August s'a ținut acolo o adunare mare în hotelul „Carpați”, la care au luat parte „mulți din Diciosânmartin și din județ”. Adunarea a hotărât cu unanimitate să se trimită o deputație la d. primministru, în frunte cu conducătorii județului, și să insiste ca *Diciosânmartinul* să continue a fi și pe mai departe capitala județului. Blajul să rămână cum este.

Foarte bine! Suntem luminați! Și suntem siguri, că și Aiudenii vor imita pe dnii din Diciosânmartin. Au și unii și alții motive destule pentru interesele și comoditățile lor personale.

Dintre motivele adunării dela Sântmartin, mai curioasă mi-se pare provocarea la conservativismul Românului, care se poate traduce în limba poporului: „Așa am apucat, așa au ținut moșii și strămoșii noștri!”

Cu acest principiu ne-a torturat limba românească alfabetul cirilic veacuri de-a rândul. Și tot cu acest principiu ne-a fericit, ori ne mai fericește, calendarul iulian și „credința strămoșască”. Toată lumea cultă le-a condamnat pe cele dintâi veacuri de-a rândul. Biserica ortodoxă, despre care majoritatea poporului român mai ține încă — contra datelor istorice indiscutabile — că e biserica strămoșască, a afurisit la început literile străbune, declarându-le de sfinte pe cele cirilice, când oameni luminați ca T. Cipariu, Barițiu ș. a.

le-au introdus în literatură. De calendarul iulian încă ne-am legat, ca scaiul de oaie, până când arhieriei bisericii ortodoxe, au trebuit să lumineze poporul cu cuvintele: „Nu ne putem lupta în contra adevărului”. Am primit deci și calendarul cel nou.

Încăpățânarea românească a lăsat, ce-i drept, o nouă disonanță și aici în prăsnuirea sf. Paști și sub cuvânt că Paștile să nu cadă deodată cu a Evreilor, a rămas ca ele să fie prăsnuite tot după calendarul cel vechiu. Nu s'a luat în considerare, că și Domnul Hristos a ținut cinstea cea de taină la pastile Jidovilor și că atunci și înviat din morți. În modul acesta biserica ortodoxă se mai poate lupta mult contra adevărului istoric, iar poporul românesc cu conservativismul său tradițional, va observa, respective ținea două învieri, una după calendarul vechiu, alta după cel nou, sub cuvânt, că nu știe care-i mai mare și mai adevărată. Până când va face așa, Dumnezeu știe!

Să sperăm însă, că, rând pe rând, se va lumina și poporul și mai cu samă conducătorii lui, și vor vedea că conservativismul românesc nu-i bun totdeauna, și mai cu seamă nu în lucruri slabe, cum sunt *alcoolul*, *instrăbănarea de măestrie și neguțătorii* și în lucruri cari ne împărechează, cum este chestia confesională cu ortodoxia, pe care numai în 1053 d. Hr. am primit-o dela Slavi și dela Bulgari,

Scaun a trebuit să ia în cauză măsurile pe cari le-a luat. Curând după aceea, d. Beneș, ministrul de extene al Cehoslovaciei, a ținut să dea și el, prin organul „Česko Slovo“ explicațiile sale, căutând să prezinte lucrurile într-o lumină cu totul inofenzivă, și în deplină contradicție cu adevărul faptelor. La acestea răspunde acum, în numărul dela 28 August, „L'Osservatore Romano“, arătând pentru toată lumea dreptatea desăvârșită a punctului de vedere reprezentat de sf. Scaun.

Chestia a avut însă ecouri mai largi și în presa dela noi și de aceea ne vom permite să revenim asupra ei ceva mai pe larg în numărul proxim.

Congresul anual al clerului ortodox, anunțat și de noi încă mai de mult, s'a ținut la Cernăuți în zilele de 25—6 August c. Problema principală care a stăpânit discuțiile celor două zile ale congresului a fost aceea a presei bisericești, asupra căreia s'au luat hotăriri de mare importanță. S'a cerut cu insistență înființarea unui cotidian bisericesc, care ieșind la București să îmbrățișeze interesele întregului cler ortodox.

Știri mărunte.

Pentru peregrini. Comitetul de organizare a noului nostru peregrinaj la Roma, aduce la cunoștința peregrinilor, că plecarea din Timișoara se va face la 17 Septembrie, orele 23.

Personale. I. Preasfinția Sa pâr. mitropolit, care săptămâna trecută a participat și el la exercițiile spirituale preoțești, pleacă mâine în vizitație canonică în tractul Pogăceleii, de unde se va întoarce abia Miercuria viitoare, în 16 a lunii curente.

— Pentru a conducerea exercițiilor spirituale ale preoțimei, a sosit la Blaj, încă de Dumineca trecută, pâr. prepozit și prelat papal Dr. Octavian Domide dela Gherla, iar Joia trecută am avut înalta vizită a pâr. Ioan Boros, prepozit capitular și arhiepiscop titular din Lugoj.

— P. Ven. Ordinariat de Lugoj a numit pe pâr. Constantin Pop de paroh la Sălașul de sus, iar pe pâr. Ladislav Teglas de prefect al Convictului diecezan.

Blajul la adunarea generală a „Astrei“. În orașul lui Petru Maior, la Reghin, unde s'a ținut anul acesta congresul „Astrei“, și unde urma să se comemoreze amintirea unui alt mare fiu al bisericii noastre, baronul Ladislav V. Pop, era firesc ca Blajul să fie cât mai bine reprezentat. Și așa a fost. În frunte cu I. Preasfinția Sa pâr. mitropolit, Blajul a avut la serbările dela Reghin o delegație de peste 20 persoane, care a luat parte activă, uneori chiar îndrumătoare, la toate momentele mai însemnate ale lor. La liturghia solemnă și parastasul dela biserica lui P. Maior, la încoronarea mormântului celui sărbătorit, la ședințele plenare, în diferitele comisiuni, în designarea noii conduceri și peste tot oriunde s'a lucrat ceva de importanță, trimișii Blajului și-au avut partea lor de muncă. Așa s'a făcut, că — dacă din motive mai înalte nu s'a forțat acum alegerea unui președinte unit, — pentru comitetul central s'a ajuns la o desăvârșită paritate între fiii celor două biserici românești. Blajul singur a mai câștigat în acest comitet, pe lângă cele trei locuri avute (Dr. Vasile Suci, Ioan F. Negruțiu și Dr. Alexandru Rusu), încă trei locuri Ștefan Roșianu, Dr. Ioan Coltor și Alexandru Lupeanu, așa că are acum 6 membri în comitetul central un număr pe care incontestabil îl merită.

Locale. Marți, Sfântă Măria-mică, va predica în catedrală pâr. canonic Dr. Ioan Bălan, iar Dumineca viitoare, cea înainte de ziua sfintei Cruci, pâr. canonic Dr. Ioan Coltor.

— Peste o sută de preoți, adunați aici săptămâna trecută din toate părțile arhidiecezei noastre pentru exercițiile spirituale preoțești, de cari ne-am mai ocupat în aceste coloane, au dat Blajului nostru aspectul obișnuit cu prilejul sinoadelor bisericești. În locul discuțiilor mari și importante, cari au loc la atari sinoade, zidurile bătrânei catedrale și ale capelilor din jurul ei au adăpostit de astădată discuții mai mărunte, dar nu mai puțin importante, petrecute și acelea în taina intimă a sufletelor, iar locul hotărârilor grele și răsunătoare dela sfârșitul sinoadelor l-au ținut acum luminile conștiinței cari s'au aprins în atâtea suflete preoțești, hotărâte să calce, cu mai multă putere decât în trecut, pe urmele Domnului. Vineri dimineața, o impunătoare liturghie arhierescă a încheiat prima serie a acestor înălțătoare acte de pietate,

ale căror roade se vor simți de sigur multă vreme în sufletele celor de față.

— Cu bucurie aflăm, că lucrările pentru așezarea turbinei electrice dela moara Petrifaldu au început deabinele și că în cursul acestei luni vor sosi și mașinile necesare. În timpul cel mai scurt vor începe de asemenea și lucrările pentru conductă, așa că cei puțini cari mai stăruiau în gândul pesimist, că tot n'o s'avem la iarnă lumină electrică, vor trebui să se împace cu gândul, că de astădată n'au prea avut multă dreptate.

Pentru stupari. Un grup de apicultori dornici de a răspândi albinăritul sistematic, au hotărât înființarea „Uniunii generale a Stuparilor din România“. „Uniunea“ își propune a grupa la un loc pe toți stuparii din țară, ca astfel uniți să poată lupta pentru tot ce interesează această însemnată ramură a economiei naționale. Pe lângă aceasta „Uniunea“ va servi și apăra interesele membrilor săi în ori ce împrejurare. În acest scop, inițiatorii se adresează tuturor stuparilor din țară, dornici să-și strângă rândurile, spre a lupta împreună pentru organizarea și folosul lor și-i roagă să-și trimită adeziunile la d. Daniel St. Constantinescu, (unul din inițiatori, Tutungerie, Piața de flori, București). — Adeziunile se fac pîntr'o carte poștală, fără nici o sumă de bani.

Avizuri școlare. Din Aiud ni-se cere publicarea următoarelor două avizuri școlare:

1. Școala superioară de comerț pentru fete din Aiud va înființa în anul școlar 1925/6 și clasa a III-a. Inscriserile și reinscriserile au loc între 1—15 Septembrie. Se primesc în cl. I absolvente a 4 clase civile sau liceale. În internat se primesc înscrieri numai până la 10 Septembrie. Școala are 6 burse vacante a 4000 Lei fiecare, la cari pot candida numai fetele de funcționari săraci. Concursul pentru burse are loc în ziua de 14 Septembrie. Candidatele vor prezenta cereri și atestat de paupertate.

2. Inscriserile și reinscriserile la școala civilă de fete din Aiud au loc între 1—8 Septembrie. În internat se primesc înscrieri numai până la 10 Septembrie. Școala are 6 burse vacante a 4000 Lei fiecare. — Condițiile, între cari ele pot fi obținute sunt cele de sub p. 1.

† Pâr. Iosif Stupinean, paroh și vice-protopop onorar în Stupini (arhidieceză), s'a stins la 30 August c. în anul 68 al vieții și 43 al preoției sale cinstitute. Il deplâng număratoase rudenii. — Fie-i partea cu dreptii!

dumniei noastrei cei mai mari, cari și azi ne-ar înghiți, de ne-ar putea mistui.

Dar las pe dnii dela Sănmărtin și dela Aiud cu dovezile lor istorice, economice, comerciale, conservative și cu comoditățile, ce le au în aceste două județe, înființate de stăpânirea dușmană nouă Românilor. Se știe anume, că județul dela Aiud s'a înființat, ca să adumbrească Alba-Iulia, cetatea lui Mihaiu Viteazul, care, de nu ar fi fost acolo episcopia latină, de mult ar fi devenit poate o simplă comună rurală. Episcopia latină a ținut sufletul în Alba-Iulia, de este ce este.

Județul Diciosănmărtin, de altă parte, s'a tăcut din o comună tare primitivă. Când înainte de aceasta cu 40, 50, ani ministrul maghiar de atunci, a mers la Diciosănmărtin să vadă, dacă se poate desvolta cum doreau cei dela cârmă, a exclamat părăsind comuna: „Ex a Dicsőszentmárton, sem nem dicső, sem nem szent, de nem is Márton, hanem csak Marcsi“, ceea ce pe românește înseamnă că Diciosănmărtinul nici nu-i „dicio“=glorios, nici nu-i „sfânt“, dar nu-i nici măcar „Martin“, ci un biet Mărtinuț — Marcsi. Și acum dnii noștrii să sufucă pe lângă acest „Marcsi“, că el rămână Diciosănmărtin...

Nu vreau să supăr pe nime. Dar țin să-mi spun părerea ca român, fără șovăire și fără nici o considerație laterală. Alba-Iulia și Bla-

jul nu trebuie preterate la nici o întâmplare și aceasta din motive naționale și culturale. Ele trebuie făcute cu orice preț capitale de județe. Blajul trebuie unit cu Veza, Ciufud și Petrisat. Târnava regulată. Câmpul libertății întărit cu beton, marmoră etc. Alba-Iulia asemenea. Să li-se facă apeduct, electricitate. Să fie pavate și mărite.

Cum? Cu ce preț? — Ingineri isteți să facă planul. Să-și câștige bancari și firme cu bani, cari să facă tot ce se pofteste la un oraș modern. Cvarțire de lipsă. Drumuri și șosele. Parcuri și grădini publice. Edificiile de lipsă pentru oficii și oficiali și pentru privați. Toate acestea să fie date în chirie. Oficialii să capete cvarțire și grădini cu cele de lipsă, în loc de bani de cvarțir. Finanțarea să se facă cu buna socoteală pe timp îndelungat, fiind asigurat și capitalul și aranjând lucrurile așa, ca și oficialii și oficiile publice și privații să poată plăti, cu ușurință, competențele lor.

Un neam care a fost în stare să unifice cinci provincii de sub cinci împărății și stăpâniri puternice, să nu fie în stare să ridice două orașe puternice, drept recunoștință, că unul este simbolul unirii lui politice, iar al doilea izvor nesecat al luminării lui sufletești!

Eu nu mă mir de loc, că unii dintre frații maghiari își dau părerile și luptă pentru men-

ținerea stărilor de până aci, căci încă tot visează că va veni apa pe moara lor. Mă mir însă, că se află suflet de român, care dorește, ca stările cetății Alba-Iulia cu frumoasa ei biserică de încoronare și a comunei Blaj cu atâtea instituții culturale, cu izvoarele lui de lumină, care și până aci a luminat întregului neam, să rămână și mai departe un sat modest, ce este, și să privească cei dela Diciosănmărtin cum se sbate, ca peștele pe uscat, un arhieru român ca să edifice „Institutul recunoștinței“ și nu-l poate — pentru indolența neamului românesc...

Când mă gândesc, că cu puteri unite și cu voință de fier câte nu s'ar putea face, condamn părerea acelora, cari și astăzi — când suntem stăpâni în țara noastră — se provoacă la conservatismul Românului și în lucrurile pe cari și orbul le vede că sunt rele.

Dixi et salvavi!

Protopopul Podoabă.

Se vând din mână liberă casele din Str. Simion Bărnuțiu Nr. 131. Material solid, 3 camere, casă padimentată și superedificate. Informațiuni da ONU DECEAN, — Blaj.

Cărți & Reviste.

I. SLAVICI: *Mara*. Roman. Editura „Cartea Românească”. București 1925. Prețul Lei 50.

Aproape simultan cu moartea marelui nostru novelist, »Cartea Românească» a scos — într'un frumos chenar românesc — o nouă ediție a romanului »Mara», care dacă nu prea face ca roman, are în schimb aceleași pagini de sănătoasă viață dela sate, ca și toate celelalte scrieri ale lui Slavici.

Dr. ALEXANDRU NICOLESCU: *Natura*. (Biblioteca pentru clasa cultă. Nr. 3). Lugoj. 1925. Prețul 20 Lei.

Indemnat, de sigur, de buna primire ce s'a făcut primelor două numere, Preasfințitul Lugojuului trimite o a treia carte în lumea intelectualilor noștri, de cari — o constatăm cu multă bucurie — începem să ne interesăm tot mai mult și sub raportul religios. Ne vorbește într'ansa un suflet de mare preot, care îndrăgit de tainele minunate ale naturii ni-se face, într'o formă deosebit de atrăgătoare, o călăuză temeinică în domeniul câtorva capitole ale științelor naturale (soarele, focul, apa, ș. a.), pentruca să ne răpească în urmă cu sine în propriul său domeniu, acela al supranaturii, al grației și dumnezeirii, în serviciul cărora știe să pună tot ce se poate spune înălțător și frumos despre niște lucruri pe cari de comun nime nu le bagă în seamă. Este o carte, care deschide un nou drum în literatura noastră, și care chiar și pentru acest cuvânt merită cea mai largă răspândire. — O recomandăm cu toată căldura.

LIVIU REBREANU: *Pădurea spânzurașilor*. Roman. Ediția III („Cartea Românească”). București. 1925. Prețul Lei 70.

O a treia ediție a acestei cărți, apărute binisor după războiul cel mare, pe care se pot citi cuvintele »a 15-a miie», înseamnă desigur o mare izbândă în piața cărții române, fiind în aceeași vreme și o dovadă hotărâtoare pentru popularitatea celui mai puternic romanțier român în viață. Duloasa poveste alui Apostol Bologa, în care autorul ne dă chiar viața unui frate al său, se va citi totdeauna cu sentimentul de eroică înălțare pe care trebuie să-l aibă orice suflet românesc față de atâția martiri și apostoli ai neamului nostru, din jertfa neprihănită a cărora a răsărit mândra noastră țară întregită.

Dr. ILIE DĂIANU: *Al doilea președinte al Asociațiunii*, Vasile L. bar. Pop (1819—1875). Sibiu, 1925. Prețul 5 Lei.

»Incredințat din partea președintelui Astrei», pâr. protopop dela Cluj, ne dă în nr. 129 al »Bibliotecii populare a Asociațiunii», biografia baronului Vasile L. Pop. Broșura de 80 pagini, scrisă din prilejul aniversării de 50 ani dela moartea fostului președinte al »Asociațiunii», care-și doarme somnul de veci la Reghin, e o broșură, care după propria mărturisire a fost »făcută în pripă», îngredit fiind autorul de »scurțimea timpului și mulțimea ocupațiilor... de altă ordine». Aceste scuze sunt și justificate, deoarece cartea prezintă lacune regretabile. Nu atât ca extensiune, unde fiindu-se seamă de biblioteca în care s'a tipărit, s'a dat poate chiar prea mult, ci ca exactitate de informație. Timpul de profesură alui V. Pop la Blaj e prea puțin cunoscut, iar activitatea episcopului Lemeni și epoca sbuciumată a procesului lemenian, a cărui părtaș a fost și cel comemorat, e prezentată — probabil din lipsa de cercetări cari puteau fi făcute în arhivele din Blaj — în forma unilaterală și denaturată, pe care a aflat-o în cartea dlui Bogdan-Duică despre »Viața și ideile lui Simion Bărnuțiu». Sub raportul acesta nu putem felicita pe autor, care, prin broșura dsale, a contribuit să se răspândească și în popor unele afirmații eronate, ceace nici decât nu poate fi, credem, în interesul »Astrei». (cs.)

GRIGORE ALEXANDRESCU: *Poezii. Memorial de călătorie*. Editura „Cartea Românească”. București. 1925. Prețul Lei 50.

Este o nouă ediție a părții mai însemnate din opera lui Gr. Alexandrescu, așa cum a văzut lumina zilei în ultima ediție făcută de autor, cea din 1863. Retipărirea a îngrijit-o d. Gh. Adamescu, care afară de introducere, de notele necesare și un indice, dă și o bună biografie a autorului.

TRANSILVANIA. An. 56. Nr. 9—10 (Septembrie—Octombrie). Sibiu. Prețul 30 Lei.

Afară de un articol de orientare asupra rosturilor viitoare ale »Astrei», datorit dlui V. Goldiș, care a fost reales la Reghin de președinte al ei, numărul acesta al T. n'are decât rapoartele obișnuite pentru adunarea generală a Asociațiunii noastre culturale. Sunt totuși lucruri cari se citesc cu mult interes.

CRUCEA. An. III. Nr. 10—11 (1—15 August). Organ de critică socială și de cultură morală și religioasă a poporului român. Apare bilunar. București (str. Buzești 4). Abonamentul 100 Lei pe an.

Neavând nici o notă de oficialitate, organul acesta discută chestiunile religioase la ordinea zilei într'un spirit, care iese din cadrul obișnuit la alte publicații ortodoxe. De aceea »Crucea» poate fi citită cu folos și din partea celorce nu se închină ortodoxiei. În numărul acesta are chiar și o mică contribuție a unui preot al bisericii noastre.

Telefonul „Unirii.”

B. Cluj. Avizul referitor la data plecării pe leri-najului al doilea, îl găsiți în fruntea »Știrilor mărunte» din acest număr. Amânarea dorită nu s'a mai putut face.

»Legea Românească». Oradea-mare. Spuneți, Vă rugăm, dlui »Seneca» al Dvoastră, că pentru a se putea ocupa cu competență de o chestie ca aceea a »bisericii papale și politice», trebuie să mai învețe foarte mult și cu deosebire să mai... înbătrânească în judecată, fiindcă altfel ar putea fi ispitit să mai scrie și pe viitor »cumințenii» de felul acesteia: »E drept că la 22 Ianuarie 1925 sf. Scaun protestase împotriva năvălirii din Belgia, dar se știe ce muștrare a primit din partea ministrului Prusiei. Iată dar (! De unde acest dar?) puterea pământescă mai tare (?) ca cea spirituală a Papei». — Iar cât pentru »iluzia» referitoare la actuala putere a sf. Scaun, liniștiți-l, Vă rugăm, pe venerabilul »bătrân», și spuneți-i, că ceace zice că »ar fi fost de dorit», este azi nu o »iluzie», ci un fapt implinit. Puterea lui o simte — neescapându-ni nici România — lumea întreagă.

T. Ilba. Mulțumim și pentru noile orientări asupra tulburărilor ce se mai încearcă pe tema unificării calendarului și Vă rugăm să cunoașteți că în acest punct există pe cât știm ordonanțe foarte aspre ale puterii de stat, provocate — pe cât știm — chiar prin intervenția bisericii ortodoxe. Nu credem deci, că Preasfințitul dela Cluj ar putea aproba și susține turburări pe această chestiune. — În ce privește apoi legatul, de care ne scrieți, vom căuta să facem tot posibilul pentru a Vă putea ajuta.

P. Arad. Vă mulțumim pentru suprasolvire, și Vă rugăm să ne păstrați și pe viitor bunele sentimente pe cari ni-le-ați arătat până acum.

D. Gherța mică. Am primit 200 Lei. Din suma aceasta 50 Lei i-am predat Orfelinatului. Adresa s'a corectat.

T. Șteiu. Chităm primirea sumei de Lei 75.

B. Parva. Chităm suma de 150 Lei.

I. Silha. Un exemplar l-am sistat.

Prăvălie nouă în Blaj

Hoza & Marcu

prăvălie de manufactură și coloniale
în engros și în detail

Filiala Firmei VASILE HOZA
din Sibiu

Are tot felul de mărfuri de manufactură, stofă
pentru haine de domni și dame, Pânzării, Zefire,
Cretoane, Satinuri, articole D. M. C.

Ornate sacre pentru biserici

Prapori, Potire, Cădelniți, Cruci de mână, Cruci
de prapori, cu celea mai convenabile prețuri.

:-: Serviciu ireproșabil :-:

Nime să nu mai comande haine
și scule bisericesti, până nu se
va convinge de prețurile firmei
românești

Hoza & Marcu

Blaj, Piața Inocențiu Clain nr. 12.

2 - ? (79)

○ scădere de 20 % ○

La curățirea chimică și
vâpsitul de vestminte.

Kristály, fabrică pentru vâpsit, curățirea chimică și spălătorie cu vapor. O L U J.
Reprezentantul din Blaj:
TRAIAN NOVAC
comerciant.

Capitulul Metropolitan greco-catolic Blaj,

Nr. 118/1925.

CONCURS.

Pentru ocuparea oficiului de contabil la
Administrația Cent. Capitulară se publică
concurs cu terminul de 15 Septembrie 1925.
Retribuția lunară 3500 Lei.

Reflectanții la acest oficiu își vor prezenta cererile prevăzute cu documente până la terminul de mai sus.

Blaj, 20 Aug. 1925.

Iacob Popa
prepozit capitular.

Preoțime! Nou apărut! Invățător!

Comandați imediat cea mai frumoasă și bogată
carte de rugăciuni:

„Cărarea Fericirii“

de preotul G. Mânzat, care conține 368 pag. cu 26 capitole mari și diferite rugăciuni acomodate pentru orice ocaziune, fiind aprobată de I. P. S. S. dl Episcop de Gherla Dr. Iuliu Hossu sub Nr. 581—1925.

S'a pregătit în următoarele legături:

In carton tare . . . . . > 85—

> pânză fină cu cruce aurită > 140—

> piele lux, pe hârtie velină

pentru dame . . . . . > 280—

Pentru școlari se recomandă cele cartonate, à 85 lei

La librăria ANCA Cluj.

Preoții Cereți:

„Predici la Morți“

de Prot. I. Marga. Prețul 45 lei.

La comandă anticipați prețul plus 10 Lei porto.

2—20 (67)

Cazane de fiert rachiu
se găsesc la

Frații Paulini — Aiud

Se mai fabrică acolo și
Stropitoare de vii

□ □ Cazane □ □

pentru rufe, var, tăbăcar, vopsitor ș. a.

: Prețurile cele mai ieftine! :

(35) 6—10

Buzdughină & Hoza

Intreprindere românească

SIBIIU

TURNĂTORIE DE FONTĂ ȘI METAL

ATELIER MEHANC

MAȘINI DE TREERAT

MORI, MOTOARE, CAZANE.

TURNĂTORIE DE CLOPOTE din cel mai bun material, cu garantarea cuvenită și prețurile cele mai solide.

(33) 17—?

□ CUMPĂRĂM aramă veche, în □
□ orice cantitate, precum și fuci □
vechi de mașini.